

Punainen Risti

Pöytäkirja sodan räjähtämättömistä jäänteistä (V pöytäkirja).

Genevessä 28.11.2003 tehty pöytäkirja on tullut Suomen osalta voimaan 12.11.2006 (SopS 84–85/2006). Pöytäkirja on voimassa 50 valtiossa (6.1.2009).

**Sodassakin
on säännöt.**

Pöytäkirja sodan räjähtämättömistä jäänteistä (V pöytäkirja)

Korkeat sopimuspuolet, jotka tunnustavat ne vakavat selkkausten jälkeiset humanitaariset ongelmat, joita sodan räjähtämättömät jäänteet aiheuttavat, ovat tietoisia tarpeesta sopia yleisluonteisia aputoimia koskevasta pöytäkirjasta, jotta saataisiin vähimmäistetyksi sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamat riskit ja vaikutukset, ja ovat valmiita käsittelemään yleisluonteisia ennalta ehkäiseviä toimia noudattaen sellaisia vapaaehtoisia parhaita käytäntöjä, jotka on määritelty ampumatarvikkeiden luotettavuuden parantamiseksi ja siten sodan räjähtämättömien jäänteiden esiintymisen vähimmäistämiseksi laaditussa teknisessä liitteessä, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Yleinen määräys ja soveltamisala

1. Korkeat sopimuspuolet sopivat Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan ja niihin sovellettavien kansainvälisen oikeuden aseellisia selkkauksia koskevien määräysten mukaisesti noudattavansa, sekä erikseen että yhteistyössä muiden korkeiden sopimuspuolten kanssa, tässä pöytäkirjassa määriteltyjä velvoitteita sodan räjähtämättömistä jäänteistä aiheutuvien riskien ja vaikutusten vähimmäistämiseksi selkkausten jälkeisissä tilanteissa.
2. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan sodan räjähtämättömiin jäänteisiin, jotka sijaitsevat korkeiden sopimuspuolten maa-alueilla, sisävedet mukaan lukien.
3. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan tilanteisiin, jotka johtuvat yleissopimuksen 1 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna 21 päivänä joulukuuta 2001, 1-6 kappaleessa tarkoitetuista selkkauksista.
4. Tämän pöytäkirjan 3, 4, 5 ja 8 artiklaa sovelletaan muihin kuin tämän pöytäkirjan 2 artiklan 5 kappaleessa määriteltyihin olemassa oleviin sodan räjähtämättömiin jäänteisiin.

2 artikla

Määritelmät

Tässä pöytäkirjassa

1. räjähtävät taisteluvälineet tarkoittavat räjähteitä sisältäviä tavanomaisia ampumatarvikkeita, lukuun ottamatta tämän yleissopimuksen II pöytäkirjassa, sellaisena kuin se on muutettuna 3 toukokuuta 1996, määriteltyjä miinoja, ansoja ja muita taisteluvälineitä,
 2. räjähtämättömät taisteluvälineet tarkoittavat räjähtäviä taisteluvälineitä, jotka on sytytetty, varustettu sytyttimellä, viritetty tai muulla tavoin valmisteltu käyttöä varten ja joita on käytetty aseellisessa selkkauksessa. Ne on voitu ampua, pudottaa, laukaista tai heittää, ja niiden olisi pitänyt räjähtää, mutta ne eivät ole räjähtäneet,
 3. hylätyt räjähtävät taisteluvälineet tarkoittavat räjähtäviä taisteluvälineitä, joita ei ole käytetty aseellisen selkkauksen yhteydessä ja jotka aseellisen selkkauksen osapuoli on jättänyt jälkeensä tai hylännyt ja jotka eivät enää ole sen osapuolen hallinnassa, joka jätti ne jälkeensä tai hylkäsi ne.
- Hylätyt räjähtävät taisteluvälineet on voitu sytyttää, varustaa sytyttimellä, viritää tai muulla tavoin valmistella käyttöä varten.
4. sodan räjähtämättömät jäänteet tarkoittavat räjähtämättömiä taisteluvälineitä ja hylättyjä räjähtäviä taisteluvälineitä.
 5. olemassa olevat sodan räjähtämättömät jäänteet tarkoittavat räjähtämättömiä taisteluvälineitä ja hylättyjä räjähtäviä taisteluvälineitä, jotka ovat olleet olemassa ennen kuin tämä pöytäkirja on tullut voimaan sen korkean sopimuspuolen osalta, jonka alueella ne sijaitsevat.

3 artikla

Sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaaminen, poistaminen tai hävittäminen

1. Korkeilla sopimuspuolilla ja aseellisen selkkauksen osapuolilla on tässä artiklassa

määritellyt vastuut kaikista sellaisista sodan räjähtämättömistä jäänteistä, jotka sijaitsevat niiden hallinnassa olevilla alueilla. Jos alue ei ole sodan räjähtäväksi jäänteiksi jääneiden räjähtävien taisteluvälineiden käyttäjän hallinnassa, käyttäjä antaa mahdollisuuksien mukaan aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä muun muassa teknistä, taloudellista, materiaalista tai henkilöapua kahden-

välisesti tai yhteisesti sovitun kolmannen osapuolen, kuten muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän tai muiden asianomaisten järjestöjen, välityksellä helpottaakseen näiden sodan räjähtämättömien jäänteiden merkitsemistä ja raivaamista, poistamista tai hävittämistä.

2. Aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet merkitsevät ja raivaavat, poistavat tai hävittävät mahdollisimman pian ne sodan räjähtämättömät jäänteet, jotka sijaitsevat niiden hallinnassa olevilla jäänteiden sijaintialueilla. Sellaisten sodan

räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueet, joiden arvioidaan tämän artiklan 3 kappaleen mukaisesti aiheuttavan vakavan humanitaarisen riskin, asetetaan etusijalle jäänteitä raivattaessa, poistettaessa tai hävitettäessä.

3. Aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet toteuttavat mahdollisimman pian seuraavat toimet hallinnassaan olevilla sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueilla vähentääkseen näiden jäänteiden aiheuttamia riskejä:

- (a) sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttaman uhan kartoitus ja arviointi,
- (b) merkitsemisen ja raivaamisen, poistamisen tai hävittämisen tarpeiden ja toteuttavuuden arviointi ja ensisijaistaminen,
- (c) sodan räjähtämättömien jäänteiden merkitseminen ja raivaaminen, poistaminen tai hävittäminen,
- (d) toimet voimavarojen käyttöön saattamiseksi näiden toimien suorittamista varten.

4. Edellä mainittuja toimintoja suorittaessaan korkeat sopimuspuolet ja aseellisen

selkkauksen osapuolet ottavat huomioon kansainväliset normit, mukaan lukien miinatoiminnan kansainväliset normit (International Mine Action Standards, IMAS).

5. Korkeat sopimuspuolet tekevät tarvittaessa yhteistyötä sekä keskenään että muiden

valtioiden, asianomaisten alueellisten ja kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa antamalla muun muassa teknistä, taloudellista, materiaalista ja henkilöapua, mukaan lukien tämän artiklan määräysten noudattamiseksi tarvittavien yhteisoperaatioiden järjestäminen sen ollessa

tarkoituksenmukaista.

4 artikla

Tietojen tallentaminen, säilyttäminen ja välittäminen

1. Korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet tallentavat ja säilyttävät mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman paljon tietoja räjähtävien taisteluvälineiden käytöstä ja hylätyistä taisteluvälineistä helpottaakseen sodan räjähtämättömien jäänteiden nopeaa merkitsemistä ja raivaamista, poistamista tai hävittämistä, riskikoulutusta ja asianmukaisen tiedon antamista sille sopimuspuolelle tai osapuolelle, jonka hallinnassa alue on, sekä alueen siviiliväestölle.

2. Korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet, jotka ovat käyttäneet tai hylänneet räjähtäviä taisteluvälineitä, joista on saattanut tulla sodan räjähtäviä jäänteitä, antavat näitä tietoja viipymättä aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä ja mahdollisuuksien mukaan, oikeutetut turvallisuusetunsa huomioon ottaen, sille yhdelle tai useammalle sopimuspuolelle tai

osapuolelle, jonka hallinnassa jäänteiden sijaintialue on, kahdenvälisesti tai yhteisesti

sovitun kolmannen osapuolen välityksellä, mukaan lukien muun muassa Yhdistyneet

Kansakunnat, tai pyydettyä muille asianomaisille järjestöille, joiden tietoja antava

sopimuspuoli tai osapuoli tietää järjestävän riskikoulutusta sekä merkitsevän ja raivaavan, poistavan tai hävittävän sodan räjähtämättömiä jäänteitä niiden sijaintialueella.

3. Tallentaessaan, säilyttäessään ja välittäessään tietoja korkeat sopimuspuolet ottavat huomioon teknisen liitteen 1 osan.

5 artikla

Muut varotoimet siviiliväestön, yksittäisten siviilien ja siviilikohteiden suojelemiseksi sodan räjähtämättömien jäänteiden riskeiltä ja vaikutuksilta

1. Korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet toteuttavat kaikki mahdolliset varotoimet hallinnassaan olevalla sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueella siviiliväestön, yksittäisten siviilien ja siviilikohteiden suojelemiseksi sodan räjähtämättömien jäänteiden riskeiltä

ja vaikutuksilta. Mahdollisia varotoimia ovat sellaiset varotoimet, jotka ovat käytännössä toteutettavissa tai käytännössä mahdollisia, ottaen huomioon kaikki kyseisen ajankohdan olosuhteet, mukaan lukien humanitaariset ja sotilaalliset näkökohdat. Nämä varotoimet voivat sisältää varoituksia, siviiliväestön riskikoulutusta sekä sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueen merkitsemistä, aitaamista ja valvontaa teknisen liitteen 2 osan mukaisesti.

6 artikla

Humanitaaristen valtuuskuntien ja järjestöjen suojeleminen sodan räjähtämättömien jäänteiden vaikutuksilta

1. Korkeat osapuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet

(a) suojelevat mahdollisuuksien mukaan sodan räjähtämättömien jäänteiden vaikutuksilta humanitaarisia valtuuskuntia ja järjestöjä, jotka toimivat tai tulevat toimimaan korkean sopimuspuolen tai aseellisen selkkauksen osapuolen hallinnassa olevalla alueella kyseisen sopimuspuolen tai osapuolen suostumuksella,

(b) antavat humanitaarisen valtuuskunnan tai järjestön pyynnöstä mahdollisuuksien mukaan tiedot kaikkien tiedossaan olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden sijainnista alueella, jolla tietoja pyytävä humanitaarinen valtuuskunta tai järjestö tulee toimimaan tai toimii.

2. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita olemassa olevan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja muiden soveltuvien kansainvälisten instrumenttien tai paremman suojelun antavien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätösten soveltamista.

7 artikla

Olemassa oleviin sodan räjähtämättömiin jäänteisiin liittyvä apu

1. Korkeilla sopimuspuolilla on oikeus tarvittaessa pyytää ja vastaanottaa apua muilta korkeilta sopimuspuolilta, sopimuksen ulkopuolisilta valtioilta sekä asianomaisilta kansainvälisiltä järjestöiltä ja laitoksilta, jotka käsittelevät olemassa olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamia ongelmia.

2. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, antavat tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan apua olemassa olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden

aiheuttamien ongelmien käsittelyssä. Tällöin korkeat sopimuspuolet ottavat myös huomioon tämän pöytäkirjan humanitaariset tavoitteet ja kansainväliset normit, mukaan lukien miinatoiminnan kansainväliset normit.

8 artikla

Yhteistyö ja apu

1. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, antavat apua sodan räjähtämättömien jäänteiden merkitsemiseen ja poistamiseen, raivaamiseen tai hävittämiseen sekä siviiliväestön riskikoulutukseen ja siihen liittyvään toimintaan muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän, muiden asianomaisten kansainvälisten, alueellisten tai kansallisten järjestöjen tai laitosten, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansallisten yhdistysten ja niiden kansainvälisen liiton tai kansalaisjärjestöjen välityksellä taikka kahdenvälisesti.

2. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, antavat apua sodan räjähtämättömien jäänteiden uhrien hoitoon ja kuntoutukseen sekä uhrien sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen ennallistamiseen. Tällaista apua voidaan antaa muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän, asianomaisten kansainvälisten, alueellisten tai kansallisten järjestöjen tai elinten, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansallisten yhdistysten ja niiden kansainvälisen liiton tai kansalaisjärjestöjen välityksellä taikka kahdenvälisesti.

3. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, avustavat Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän rahastoja ja muita asianomaisia rahastoja helpottaakseen avun antamista tämän pöytäkirjan mukaisesti.

4. Korkeilla sopimuspuolilla on oikeus osallistua mahdollisimman laajaan varusteiden, materiaalin ja muiden kuin aseteknologisten tieteellisten ja teknisten tietojen vaihtoon, joka on tarpeen tämän pöytäkirjan täytäntöönpanemiseksi. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat helpottamaan tällaista tietojenvaihtoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, eivätkä aseta kohtuuttomia rajoituksia humanitaarisiin tarkoituksiin tarkoitettujen raivauslaitteiden ja niihin liittyvien teknisten tietojen hankkimiselle.

5. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat antamaan tietoja asianomaisiin Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään perustettuihin miinatoiminnan tietokantoihin, erityisesti tietoja sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaamiseen liittyvistä eri keinoista ja tekniikoista, asiantuntijaluetteloista, asiantuntijalaitoksista ja sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaamisen kansallisista yhteyspisteistä, ja ne sitoutuvat antamaan vapaaehtoisesti teknisiä tietoja kyseisistä räjähtävistä taisteluvälineistä.

6. Korkeat sopimuspuolet voivat esittää asianmukaisilla tiedoilla perusteltuja avunpyyntöjä Yhdistyneille Kansakunnille, muille tarkoituksenmukaisille elimille tai muille valtioille. Pyynnöt voidaan esittää Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, joka välittää ne kaikille korkeille sopimuspuolille ja asianomaisille kansainvälisille järjestöille ja kansalaisjärjestöille.

7. Jos pyyntö esitetään Yhdistyneille Kansakunnille, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin voi käytettävissä olevien voimavarojen rajoissa toteuttaa asianmukaiset toimet tilanteen arvioimiseksi ja suositella asianmukaista avunantoa yhteistyössä pyynnön esittäneen korkean sopimuspuolen

ja muiden 3 artiklan mukaisesti vastuullisten korkeiden sopimuspuolten kanssa. Pääsihteerin voi myös raportoida korkeille sopimuspuolille kaikista tällaisista arvioinneista sekä pyydetyn avun lajista ja laajuudesta, mukaan lukien mahdolliset avustukset Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään perustetuista rahastoista.

9 artikla

Yleisluonteiset ennalta ehkäisevät toimet

1. Pitäen mielessä erilaiset tilanteet ja valmiudet korkeita sopimuspuolia kannustetaan toteuttamaan yleisluonteisia ennalta ehkäiseviä toimia, joilla pyritään vähimmäistämään sodan räjähtämättömien jäänteiden esiintyminen, mukaan lukien Teknisen liitteen 3 osassa tarkoitetut toimet mutta rajoittumatta niihin.

2. Korkeat sopimuspuolet voivat vapaaehtoisesti vaihtaa tietoja, jotka liittyvät pyrkimykseen edistää ja vakiinnuttaa tämän artiklan 1 kappaleeseen liittyviä parhaita käytäntöjä.

10 artikla

Korkeiden sopimuspuolten neuvottelut

1. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat neuvottelemaan ja toimimaan yhteistyössä keskenään kaikissa kysymyksissä, jotka liittyvät tämän pöytäkirjan toimintaan. Tätä varten pidetään korkeiden sopimuspuolten konferenssi, kun enemmistö, mutta vähintään kahdeksantoista korkeaa sopimuspuolta, niin sopii.

2. Korkeiden sopimuspuolten konferenssin työhön sisältyy

(a) tämän pöytäkirjan aseman ja toiminnan tarkastelu,

(b) tämän pöytäkirjan kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvien asioiden käsittely, mukaan lukien kansallinen raportointi tai päivittäminen vuosittain,

(c) tarkistuskonferenssien valmistelu.

3. Korkeat sopimuspuolet sekä konferenssiin osallistuvat sopimuksen ulkopuoliset

valtiot vastaavat korkeiden sopimuspuolten konferenssin kuluista tarvittavin osin muutetun Yhdistyneiden Kansakuntien maksutaulukon mukaisesti.

11 artikla

Pöytäkirjan noudattaminen

1. Korkeiden sopimuspuolten on vaadittava, että niiden asevoimat ja asianomaiset

laitokset tai osastot julkaisevat asianmukaiset ohjeet ja toimintamenettelyt ja että niiden henkilöstö saa tämän pöytäkirjan määräysten mukaisen koulutuksen.

2. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat neuvottelemaan ja toimimaan yhteistyössä keskenään kahdenvälisesti, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin välityksellä tai muiden asianmukaisten kansainvälisten menettelyjen välityksellä ratkaistakseen mahdolliset ongelmat tämän pöytäkirjan määräysten tulkinnassa ja soveltamisessa.

TEKNINEN LIITE

Tämä tekninen liite sisältää ehdotuksen parhaaksi käytännöksi, jolla toteutetaan tämän pöytäkirjan 4, 5 ja 9 artiklassa määrätyt tavoitteet. Korkeat sopimuspuolet panevat tämän teknisen liitteen täytäntöön vapaaehtoisesti.

1. Räjähtämättömiä taisteluvälineitä ja hylättyjä räjähtäviä taisteluvälineitä koskevien

tietojen tallentaminen, säilyttäminen ja luovuttaminen

(a) Tietojen tallentaminen: Valtion on pyrittävä tallentamaan mahdollisimman tarkasti seuraavat tiedot räjähtävistä taisteluvälineistä, joista on saattanut tulla räjähtämättömiä taisteluvälineitä:

(i) räjähtävien taisteluvälineiden kohdealueiden sijainti,

(ii) i kohdassa tarkoitetuilla alueilla käytettyjen räjähtävien taisteluvälineiden likimääräinen määrä,

(iii) i kohdassa tarkoitetuilla alueilla käytettyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyyppi ja luonne,

(iv) tunnettujen ja todennäköisten räjähtämättömien taisteluvälineiden yleinen sijainti.

Jos valtio on joutunut hylkäämään räjähtäviä taisteluvälineitä sotatoimien aikana, sen on pyrittävä jättämään hylätyt räjähtävät taisteluvälineet vaarattomalla ja turvallisella tavalla sekä tallennettava tiedot taisteluvälineistä seuraavasti:

(v) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijainti,

(vi) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden likimääräinen määrä kussakin sijaintipaikassa,

(vii) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyypit kussakin sijaintipaikassa.

(b) Tietojen säilyttäminen: Jos valtio on tallentanut tietoja a kappaleen mukaisesti, ne on säilytettävä siten, että ne voidaan hakea ja luovuttaa c kappaleen mukaisesti.

(c) Tietojen luovuttaminen: Valtion a ja c kappaleen mukaisesti tallentamat ja säilyttämät tiedot on tiedot antaneen valtion turvallisuusedut ja muut velvoitteet huomioon ottaen luovutettava seuraavien määräysten mukaisesti:

(i) Sisältö:

Räjähtämättömistä taisteluvälineistä luovutettavissa tiedoissa on ilmoitettava yksityiskohtaisesti:

(1) tunnettujen ja todennäköisten räjähtämättömien taisteluvälineiden yleinen sijainti,

(2) kohdealueilla käytettyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyypit ja likimääräinen määrä,

(3) räjähtävien taisteluvälineiden tunnistusmenetelmä, mukaan lukien väri, koko ja muoto sekä muut merkitykselliset merkinnät,

(4) menetelmä räjähtävien taisteluvälineiden hävittämiseksi turvallisesti.

Hylätyistä räjähtävistä taisteluvälineistä luovutettavissa tiedoissa on ilmoitettava yksityiskohtaisesti:

(5) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijainti,

(6) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden likimääräinen määrä kussakin sijaintipaikassa,

(7) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyypit kussakin sijaintipaikassa,

(8) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden tunnistamismenetelmä, mukaan lukien väri, koko ja muoto,

(9) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden pakkaustyyppit ja -menetelmät,

(10) valmiustila,

(11) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijaintialueella olevien tiedettyjen ansojen sijainti ja luonne.

(ii) Vastaanottaja: Tiedot on luovutettava yhdelle tai useammalle sopimuspuolelle tai osapuolelle, jonka hallinnassa räjähtämättömien taisteluvälineiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijaintialue on, sekä sellaisille henkilöille tai laitoksille, joiden tiedot luovuttava valtio tietää osallistuvan tai tulevan osallistumaan räjähtämättömien taisteluvälineiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden raivaamiseen niiden sijaintialueella ja siviiliväestön kouluttamiseen räjähtämättömien taisteluvälineiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden aiheuttamien riskien varalta.

(iii) Mekanismi: Valtion on mahdollisuuksien mukaan käytettävä vakiintuneita kansainvälisiä tai paikallisia tietojenluovutusjärjestelmiä, kuten UNMASia, IMSMAa tai muita asiantuntijalaitoksia, siten kuin tietoja luovuttava valtio katsoo asianmukaiseksi.

(iv) Ajoitus: Tiedot on luovutettava mahdollisimman pian, ottaen huomioon sellaiset asiat kuin räjähtämättömien taisteluvälineiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijaintialueella meneillään olevat sotilasoperaatiot ja humanitaariset operaatiot, tietojen saatavuus ja luotettavuus ja asianmukaiset turvallisuuskysymykset.

2. Varoitukset, riskikoulutus, merkitseminen, aitaaminen ja valvonta

Avaintermit

(a) Varoitukset ovat täsmällisen varoittavan tiedon antamista siviiliväestölle tarkoituksena vähimmäistää sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamat riskit niiden sijaintialueilla.

(b) Siviiliväestön riskikoulutuksen on koostuttava riskikoulutusohjelmista, jotka helpottavat tietojenvaihtoa riskeille altistuneiden yhteisöjen, valtiovallan ja humanitaaristen järjestöjen välillä siten, että riskeille altistuneille yhteisöille tiedotetaan sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamasta uhasta. Riskikoulutusohjelmat ovat tavallisesti pitkäaikaisia.

Varoitusten ja riskikoulutuksen parhaan käytännön osatekijät

(c) Kaikissa varoitus- ja riskikoulutusohjelmissä on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon voimassa olevat kansalliset ja kansainväliset normit, mukaan lukien kansainvälisen miinatoiminnan normit (International Mine Action Standards).

(d) Varoituksia ja riskikoulutusta on annettava riskeille altistuneelle siviiliväestölle, joka käsittää sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueilla tai niiden ympäristössä asuvat siviilit sekä tällaisten alueiden kautta kulkevat siviilit.

(e) Varoitukset on annettava mahdollisimman pian, tilanteen ja käytettävissä olevien tietojen mukaan. Varoitushjelma on korvattava riskikoulutusohjelmalla mahdollisimman pian. Varoitukset ja riskikoulutus on aina annettava riskeille altistuneille yhteisöille mahdollisimman varhain.

(f) Jos selkkauksen osapuolilla ei ole voimavaroja ja taitoa tehokkaan riskikoulutuksen järjestämiseen, niiden on käytettävä kolmansia osapuolia, kuten kansainvälisiä järjestöjä ja kansalaisjärjestöjä.

(g) Selkkauksen osapuolten on mahdollisuuksien mukaan annettava lisävoimavaroja varoituksia ja riskikoulutusta varten. Tällaisia voimavaroja voivat olla: logistisen tuen antaminen, riskikoulutusaineiston tuottaminen, taloudellinen tuki ja yleinen kartografinen tieto.

Sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueen merkitseminen, aitaaminen ja valvonta

(h) Selkkauksen osapuolten on mahdollisuuksien mukaan milloin tahansa selkkauksen aikana ja selkkauksen jälkeen, kun sodan räjähtämättömiä jäänteitä on olemassa, mahdollisimman varhain ja mahdollisimman laajalti varmistettava, että sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueet merkitään ja aidataan ja niitä valvotaan, jotta varmistetaan tehokkaasti siviilien pitäminen niiden ulkopuolella, seuraavien määräysten mukaisesti:

(i) Vaarallisiksi epäiltyjen alueiden merkitsemiseen on käytettävä riskeille altistuneen yhteisön tunnistamiin merkintämenetelmiin perustuvia varoituskylttejä. Kylttien ja muiden vaarallisten alueiden rajamerkkien on oltava mahdollisimman näkyviä, luettavia, lujia ja ympäristön vaikutuksia kestäviä, ja niissä on selvästi ilmaistava, kumman puolen merkitystä rajasta katsotaan olevan sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialuetta ja kumpi puoli katsotaan turvalliseksi.

(j) On perustettava kansallisiin ja paikallisiin riskikoulutusohjelmiin integroitu asianmukainen rakenne, joka vastaa pysyvien ja väliaikaisten merkintäjärjestelmien valvonnasta ja ylläpidosta.

3. Yleisluonteiset ennalta ehkäisevät toimet

Valtioiden, jotka tuottavat tai hankkivat räjähtäviä taisteluvälineitä, on mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan pyrittävä varmistamaan, että seuraavat toimet toteutetaan ja niitä noudatetaan räjähtävien taisteluvälineiden elinkaaren ajan.

(a) Ampumatarvikkeiden valmistuksen hallinta

(i) Tuotantoprosessit on suunniteltava siten, että saavutetaan ampumatarvikkeiden suurin mahdollinen luotettavuus.

(ii) Tuotantoprosesseissa on noudatettava sertifioituja laadunohjaustoimia.

(iii) Räjähtävien taisteluvälineiden tuotannon aikana on noudatettava sertifioituja kansainvälisesti tunnustettuja laadunvarmistusstandardeja.

(iv) Hyväksymistestaus on suoritettava kovilla ampumatarvikkeilla useissa eri olo-suhteissa tai muilla hyväksytyillä menetelmillä.

(v) Räjähtävien taisteluvälineiden kaupoissa ja siirroissa on vaadittava korkeiden luotettavuusstandardien noudattamista.

(b) Ampumatarvikkeiden hallinta

Jotta saadaan varmistetuksi räjähtävien taisteluvälineiden paras mahdollinen luotettavuus pitkällä aikavälillä, valtioita kannustetaan noudattamaan parhaiden käytäntöjen normeja ja toimintamenetelmiä räjähtävien taisteluvälineiden varastoinnissa, kuljetuksessa, kenttävarastoinnissa ja käsittelyssä seuraavien ohjeiden mukaisesti.

(i) Räjähtävät taisteluvälineet on tarvittaessa varastoitava turvallisiiin tiloihin tai asianmukaisiin säiliöihin, jotka suojaavat räjähtäviä taisteluvälineitä ja niiden osia tarvittaessa kontrolloidussa ilmakehässä.

(ii) Valtion on kuljetettava räjähtävät taisteluvälineet tuotantotiloihin, varastoihin ja kentälle sekä tuotantotiloista, varastoista ja kentältä siten, että vähimmäistetään räjähtäville taisteluvälineille aiheutuvat vahingot.

(iii) Valtion on tarvittaessa käytettävä asianmukaisia säiliöitä ja valvottua ympäristöä räjähtävien taisteluvälineiden varastoinnissa ja kuljetuksessa.

(iv) Räjähdysriski varastoissa on vähimmäistettävä asianmukaisten varastointijärjestelyjen avulla.

(v) Valtioiden on noudatettava asianmukaisia räjähtävien taisteluvälineiden kirjaamis-, jäljitys- ja testausmenettelyjä, joiden on sisällettävä tiedot räjähtävien taisteluvälineiden kunkin ryhmän, erän tai lähetyksen valmistuspäivästä sekä siitä, missä räjähtävät taisteluvälineet ovat olleet, minkälaisiin olosuhteisiin ne on varastoitu, ja mille ympäristötekijöille ne ovat altistuneet.

(vi) Varastoidut räjähtävät taisteluvälineet on tarvittaessa määräajoin testattava kovilla ampumatarvikkeilla sen varmistamiseksi, että ampumatarvikkeet toimivat tarkoitetulla tavalla.

(vii) Varastoitujen räjähtävien taisteluvälineiden osakokoonpanot on tarvittaessa testattava laboratoriossa sen varmistamiseksi, että ampumatarvikkeet toimivat tarkoitetulla tavalla.

(viii) Tarvittaessa on toteutettava kirjaamis-, jäljitys- ja testausmenettelyillä saatujen tietojen perusteella asianmukaiset toimet, mukaan lukien taisteluvälineiden otaksutun toimintakelpoisuuden muuttaminen, varastoitujen taisteluvälineiden luotettavuuden ylläpitämiseksi.

(c) Koulutus

Koko räjähtäviä taisteluvälineitä käsittelevän, kuljettavan ja käyttävän henkilöstön asianmukainen kouluttaminen on tärkeää pyrittäessä varmistamaan, että taisteluvälineet toimivat luotettavasti ja tarkoitetulla tavalla. Siksi valtioiden on otettava käyttöön ja ylläpidettävä sopivia koulutusohjelmia, joilla varmistetaan, että henkilöstö on asianmukaisesti koulutettu niiden ampumatarvikkeiden käsittelyyn, joiden kanssa heidän on oltava tekemisissä.

(d) Siirrot

Valtion, joka aikoo siirtää räjähtäviä taisteluvälineitä toiseen valtioon, jolla ei aiemmin ole ollut sen tyyppisiä räjähtäviä taisteluvälineitä, on pyrittävä varmistamaan, että vastaanottavalla valtiolla on valmiudet varastoida, ylläpitää ja käyttää kyseisiä räjähtäviä taisteluvälineitä oikein.

(e) Tuleva tuotanto

Valtion on parhaan mahdollisen luotettavuuden saavuttamiseksi tutkittava keinoja ja menetelmiä, joilla voidaan parantaa niiden räjähtävien taisteluvälineiden luotettavuutta, joita se aikoo tuottaa tai hankkia.